

Samenwerking bij schaarste in de organisatie van zorg voor mensen met autismespectrumstoornis

Anniek Groenendijk-Hartsuijker
Kersti Reineke
Marije Swets

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstremgeling van Marije Swets, Kersti Reineke en Anniek Groenendijk-Hartsuijker:	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none">•Geen•Geen•Geen•Geen

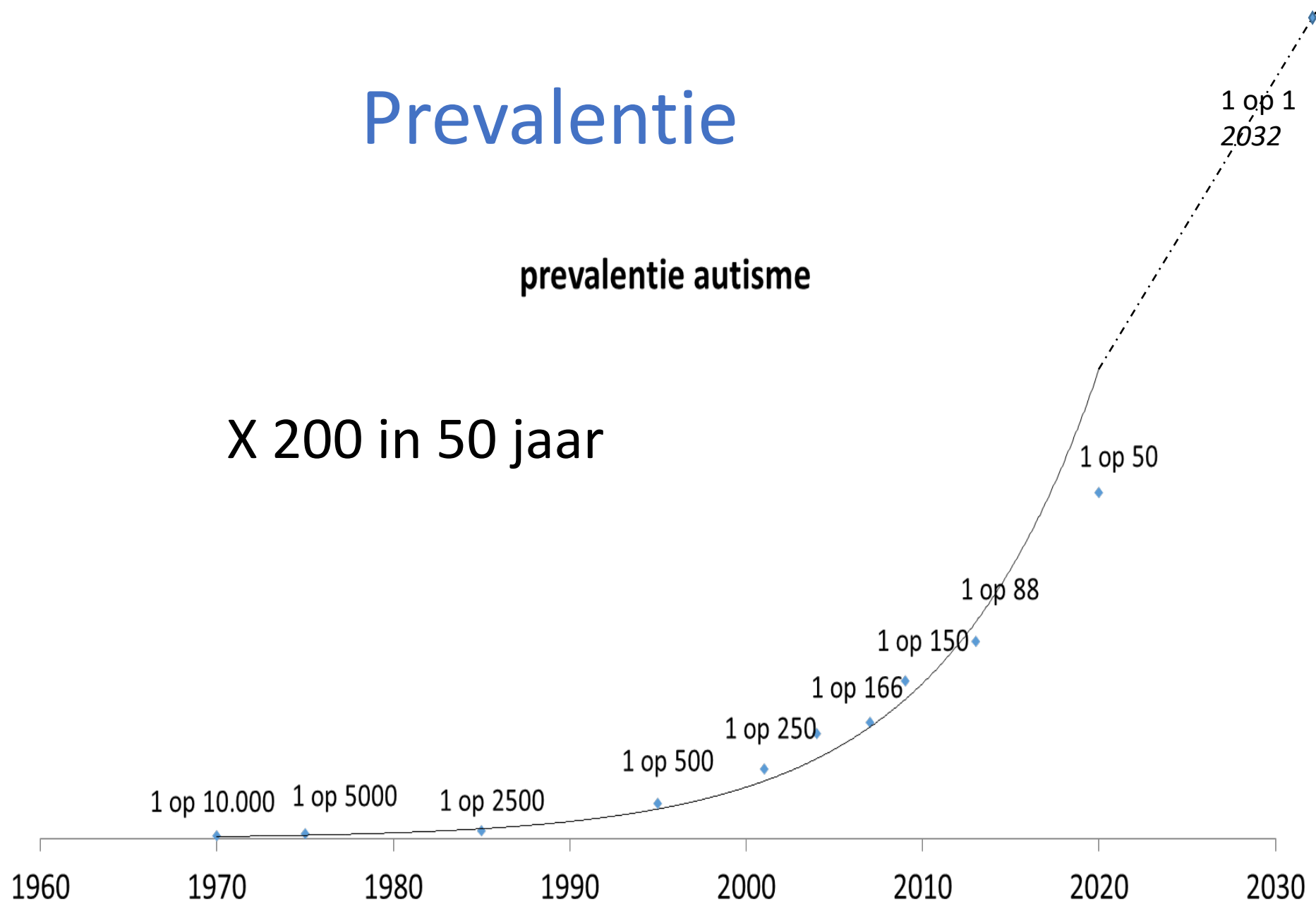
Welkom

- Introductie
- Programma
 - Wat is autismespectrumstoornis (ASS)?
 - Omgang met mensen met ASS
 - Hoe is autisme-zorg ingericht in Amsterdam e.o.?
 - Hoe samenwerken?

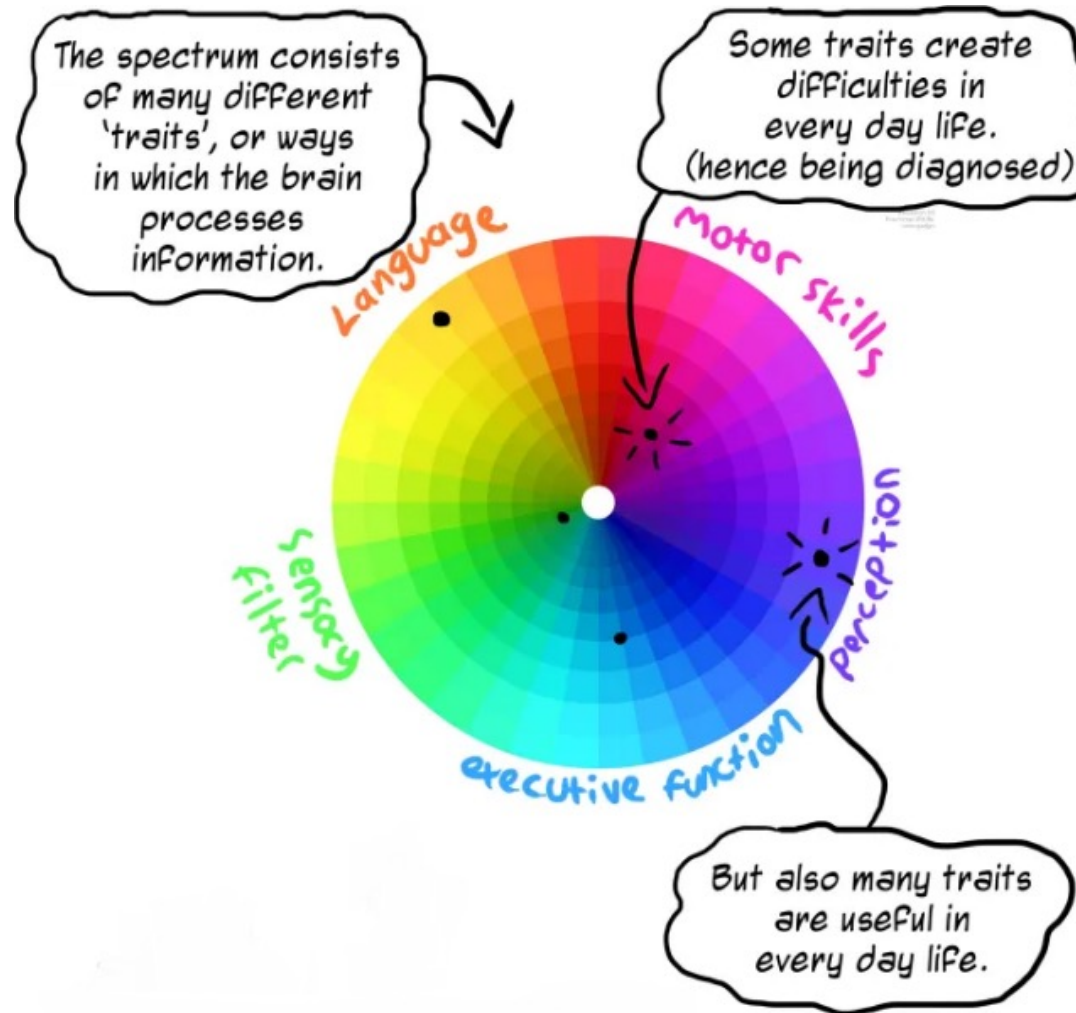
Prevalentie

prevalentie autisme

X 200 in 50 jaar

Autism spectrumstoornis (ASS)

Understanding the spectrum – a comic strip explanation

By Rebecca Burgess

www.the-art-of-autism.com

Informatieverwerkingsstoornis

- Zintuiglijke prikkels: alles wat we horen, zien, voelen, ruiken en proeven
- Prikkels worden anders verwerkt
- Over/onder prikkeling
- Invloed op alle levensterreinen, alle levensfase
- Met name tijdens overgangperioden problemen zichtbaar

Autismespectrumstoornis volgens DSM-5

- Sociale interactie en communicatie
 - *sociaal emotionele wederkerigheid*
 - *non-verbale communicatieve gedrag*
 - *het ontwikkelen, onderhouden en begrijpen van relaties*
- Flexibiliteit in denken en handelen
 - *Stereotype of repetitieve bewegingen, gebruik van voorwerpen of spraak;*
 - *vasthouden aan routines/patronen;*
 - *beperkte interesses/obsessies;*
 - *hyper- of hyposensitiviteit*
- **Serieuze lijdensdruk**

ASS en co-morbide klachten

- 38 % slaapproblemen
- 40% ADHD/angst/dwang/**depressie**/persoonlijkheidsstoornissen
- PTSS, burn-out, psychoses, verslaving, ALK
- Genderdysforie twee keer zo veel

Autist

zorgverlener

Wat kun je terugzien bij mensen met ASS?

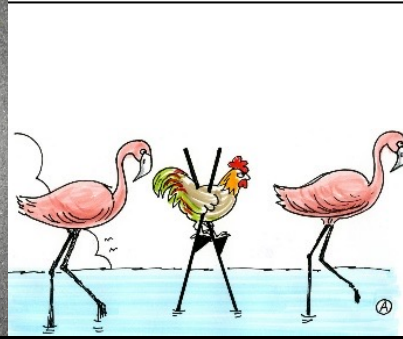
Problemen in de communicatie

Weerstand/Angst

Moeite met veranderingen

Camouflage

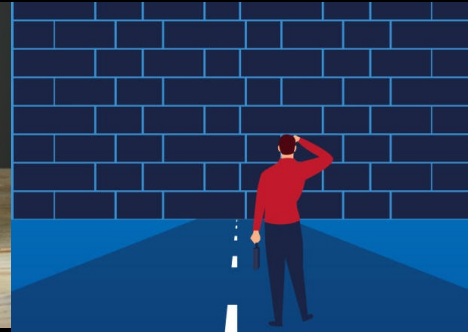
Opvallende interesses

Moeite met het stellen van vragen

Overschatting/
Zelfoverschatting

Vastlopen niet flexibel
kunnen denken bij stress

Overprikkeling

Ongrijpbaar gevoel

Omgang met mensen met ASS

- Wees expliciet, concreet en check
- Voorspelbaarheid (in communicatie, maar ook in situaties)
- Leiding nemen en begrenzen
- Uitleg geven, veralgemeniseren
- Naast de patiënt staan en bijsturen
- Visuele ondersteuning bieden
- Autismevriendelijke ruimte
- Aanpassen van taalgebruik: aansluiten bij woordgebruik van patiënt, concrete taal, voorzichtig zijn met metaforen (bijv hoe ga je naar huis)
- Verkorten of verlengen van lengte gesprek
- Betrekken omgeving
- Duidelijkheid en structuur

Bewustwording en uitvraag van hulpvraag

Uitvragen van
de hulpvraag

Psycho educatie
Begeleiding/Behandeling/algemene GGZ

Ondersteuning bij administratie
Buurtteam/ maatschappelijk werk

Zingeving ?
Buurtteam/maatschappelijk werk

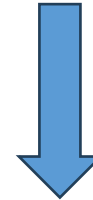
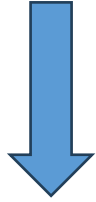
Betrekken van omgeving

- Moeite om een plan in je hoofd om te zetten naar uitvoering in de praktijk
- Soms kunnen patiënten niet goed inschatten welke informatie van belang is
- Bij terugval oorzaak onduidelijk

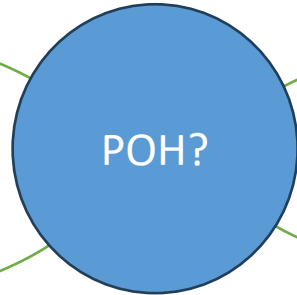
Individueel zorgplan op basis van zorg op maat en gedeelde besluitvorming					
Ernst klachten* (hoofdstuk 4)	Basis-interventies	Behandelinterventies gericht op patiënt en systeem			Begeleiding
	Psycho-educatie voor patiënt én omgeving	1 ^e stap interventies: versterken zelfmanagement en relatie met omgeving	2 ^e stap interventies: psychologisch/therapeutisch/stressreducerend/ evt. combinatie met medicatie	3 ^e stap: - specifieke expertise inschakelen - langdurige GGz	Levensloopbegeleiding en steun bij participatie en herstel
Licht	Ja (generalistische basisGGz of gespecialiseerde GGz)	+ Ja (generalistische basisGGz, huisartsenzorg of sociaal domein)			+ Eventueel (sociaal domein)
Matig	Ja (generalistische basisGGz of gespecialiseerde GGz)	+ Ja (generalistische basisGGz of gespecialiseerde GGz)	+ Ja (generalistische basisGGz of gespecialiseerde GGz)	+ Eventueel, bij onvoldoende herstel	+ Ja (sociaal domein of langdurige zorg)
Ernstig (EPA)	Ja (gespecialiseerde GGz)	+ Ja (gespecialiseerde GGz)	+ Ja (gespecialiseerde GGz)	+ Eventueel, bij onvoldoende herstel	+ Ja (langdurige zorg)

Huisarts en POH verwijzen indien nodig

Begeleiding / praktische ondersteuning:

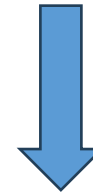
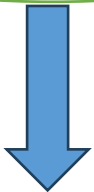
Buurtteam
Laagdrempelig maatschappelijke ondersteuning

Behandeling:
BGGZ of SGGZ

Diagnostiek:
Primaire diagnostiek
reguliere SGGZ

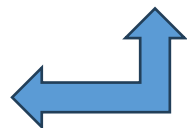
Indien nodig
verwijst het
buurteam

ASScoaching (bv Voorzet)
biedt Individuele
Aanvullende
Ondersteuning in
opdracht van gemeente
Amsterdam

Bij forse
comorbiditeit/complexiteit
SGGZ derdelijns: Leo
Kannerhuis

Comorbiditeit/complexiteit/second opinion:
Leo Kannerhuis

Samenwerking op client
niveau

Vermoedens van ASS

- Wat is de hulpvraag?
- Bij vermoeden:
 - GA IN GESPREK (*Case Identification* Autismespectrumstoornis)
 - Betrek de omgeving
 - Bij acute klachten: basisGGz of sGGZ
- Verwijsopties voor diagnostiek: sGGZ
- Meer complex: LeoKannerhuis

Behandeling

- ASS is in de kern niet behandelbaar
- Hulpvraag gericht werken: casusconceptualisatie/holistische theorie
- Leven inrichten passend bij ASS → o.a. psycho-educatie
- Behandelen co-morbiditeit
- Medicatie als hulpmiddel
- Stagnatie reguliere behandeling of te complex:
Doorverwijzen LKH, GGZinGeest, GGZ Bosman

Farmacotherapie

- Bij ASS kernsymptomen

- Beperkte repetitieve patronen van gedrag, interesse en activiteiten

- Prikkelgevoeligheid

- Risperdal (off-label)

- Aripiprazol (off-label)

- SSRI

START LOW, GO SLOW

Farmacotherapie

- Bij co-morbide pathologie (depressie, angst, OCD, ADHD).

Richtlijnen volgen!

START LOW, GO SLOW

Wanneer Begeleiding

- Onvoldoende kunnen profiteren van behandeling
Bv. niet kunnen generaliseren, externaliseren, niet kunnen reflecteren
- Betrekken bij - en continueren na - afronding van behandelingstraject
- Steunsysteem, ambulant begeleider of ASS coach

Wat biedt begeleiding

- Praktische ondersteuning en begeleiding
 - Afgestemd op de hulpvraag van client
 - Op alle levensgebieden
 - In de thuissituatie
 - Naast cliënt staan
-
- Begeleiding is geen behandeling

Huisarts en POH verwijzen indien nodig

Begeleiding / praktische ondersteuning:
Buurteam
Laagdrempelig maatschappelijke ondersteuning

Indien nodig verwijst het buurteam

ASScoaching(bv Voorzet)
biedt Individuele Aanvullende Ondersteuning in opdracht van gemeente Amsterdam

Behandeling:
BGGZ of SGGZ

Bij forse comorbiditeit/complexiteit
SGGZ derdelijns: Leo Kannerhuis

Samenwerking op client niveau

Diagnostiek:
Primaire diagnostiek
reguliere SGGZ

Comorbiditeit/
complexiteit/second opinion:
Leo Kannerhuis

Hoe samenwerken?

- Kennisoverdracht!
- Laagdrempelig overleg
- Leo Kannerhuis:
 - Dagelijks telefonisch overleg psychiater
 - Aanmeldspreekuur: dagelijks van 13 tot 14 uur
 - Consultatie
 - Scholing
- Voorzet:
 - Consultatie
 - Trainingen aan professionals

Take home message

- Laagdrempelig overleg
- Hulpvraag gericht
- Denk ook bij ASS aan het sociaal domein
- Vind elkaar!